

Matchonweekly - มติชนสุดสัปดาห์

ตามหาลูก : จดจำและหวังด้วยความเจ็บ (1) โดย ชงชัย วินิจจะกุล

บทความพิเศษ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ **19-22** ต.ค. 59

หมายเหตุ : ในโอกาสครบรอบ 40 ปีของอาชญากรรมเมื่อ 6 ตุลา 2519 ขออุทิศข้อเขียนเช่นนี้ให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตเมื่อ 40 ปีก่อนทุกท่าน แม้จะผ่านไป 4 ทศวรรษแล้ว 6 ตุลา ยังถือเป็นเรื่อง "ละเอียดอ่อน" ที่ผู้คนจำนวนมากยังไม่กล้าพูดถึงอย่างเต็มปากเต็มคำ ยิ่งมีต้องพูดถึงการหาความยุติธรรม คุณค่าของการเสียชีวิตจึงยังกำกวมไปด้วย ปกติสังคมไทยไม่ได้เคารพให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ทางการเมืองในแง่ปัจเจกชนที่มีชื่อ มีหน้าตา มีครอบครัวสักเท่าไร พวกเขา มักถูกจดจำเป็นเพียงแค่ตัวเลข ผู้เสียชีวิต 6 ตุลา ยิ่งถูกละเลย ในภาวะเช่นนี้มีแต่ครอบครัวของพวกเขาแต่ละคนที่ยังจดจำเขาได้ไม่เคยลืม แต่ครอบครัวของเขาส่วนมากกลับต้องเก็บงำความทุกข์จากการสูญเสียและจดจำอย่างเจ็บๆ เพราะไม่แน่ใจว่าหากเปิดเผยตัวจะมีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาอย่างไร ทั้งๆ ที่เขาควรได้รับเกียรติอย่างน่าภาคภูมิใจ

ปีนี้จึงขอร่ำลึกถึงความทุกข์ของพ่อแม่พี่น้องของผู้เสียชีวิตทุกๆ คน โปรดรับรู้ว่ามีคนจำนวนไม่น้อยที่ยังจดจำลูกหลานพี่น้องของท่านได้ดี และขอแสดงความเคารพและให้เกียรติท่านอย่างสูงที่สุด

[อ่านข้อเขียนนี้แล้วโปรดชมภาพยนตร์สั้น "**Silenced Memories**" (2014) ของ คุณภัทรภร ภูทอง ด้วย

<https://www.youtube.com/watch?v=JAbgvsDvkT4>]

จินดา ทองสินธุ์

จินดา ทองสินธุ์ สูญเสียลูกชาย จารุพงษ์ ในเหตุการณ์ 6 ตุลา ในช่วงนั้นจินดาเป็นครูประจำโรงเรียนท้องถิ่นในอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งในเวลานั้นหากเดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาแปดชั่วโมงครึ่งหากเดินทางโดยรถไฟจะใช้เวลา 12-13 ชั่วโมงจึงจะถึงกรุงเทพฯ ลี้ม ทองสินธุ์ แม่ของจารุพงษ์เป็นชาวสวน ทั้งสองมีลูกด้วยกัน 5 คน จารุพงษ์เป็นคนโตและเป็นคนแรกในครอบครัวที่มีโอกาสเรียนถึงระดับมหาวิทยาลัย

ทั้งสองเริ่มตามหาลูกชายตั้งแต่ทราบข่าวเหตุการณ์ในกรุงเทพฯ แต่จินดาขับลิ้มหาเท่าไรก็ไม่พบ แกรมไม่มีใครยืนยันกับทั้งสองว่าเขาเสียชีวิตแล้วในเหตุการณ์เช้าวันนั้น ไม่นานนักหลังจากความพยายามนั้นล้มเหลว จินดาได้เขียนบันทึกการตามหาลูกชายไว้ แต่เขาเขียนไม่จบ บทความนี้จะเริ่มด้วยการสรุปบันทึกของจินดาซึ่งมีความสำคัญหลายประการ

บันทึกชิ้นนี้บอกแก่เราหลายสิ่งหลายอย่างทั้งโดยตรงและโดยนัย บอกถึงชีวิตจิตใจความรู้สึกของคนเป็นพ่อเป็นแม่ที่ตามหาลูกอย่างวิ่ววนท่ามกลางสถานการณ์ที่แสนจะสับสนและสิ้นหวังที่สุดในช่วงขณะนั้น แกรมทั้งสองอาศัยอยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ มาก

ทุกครั้งที่จินดาเดินทางมาค้นหาจากรุงเทพฯ เขาต้องทิ้งลิ้มและลูกคนอื่นๆ ไว้ที่บ้าน

บันทึกนี้บอกให้เราได้รับความสับสนอลหม่านหลังเหตุการณ์สังหารหมู่ครั้งนั้น ไม่มีใครรู้ว่าหาข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับคนที่เจ็บตายได้ที่ไหน การค้นหาค่อนข้างสะเปะสะปะ และจินดาต้องพึ่งตนเองแทบทั้งสิ้น เจ้าหน้าที่ก็ไม่รู้เรื่องมากไปกว่าเขาสักเท่าไร มีแต่ผู้คนรอบข้างเขาเท่านั้นที่พอช่วยเหลือได้

บันทึกนี้บอกถึงความรู้สึกทั่วไปของสามัญชนคนทั่วไปในขณะนั้น ทั้งญาติมิตรของจินดาผู้มีความเมตตาห่วงใยให้เขา ไม่ว่าพวกเขาจะมีความคิดอย่างไรกับนักศึกษาฝ่ายซ้ายก็ตาม หรือเพื่อนๆ ของผู้บาดเจ็บล้มตายที่ร่วมหลังน้ำตากับพวกเขา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งมองผู้ถูกจับกุมและครอบครัวของพวกเขาราวกับเป็นศัตรูต่ำช้า และคนอื่นๆ อีกมาก

คุณค่าสำคัญที่สุดของบันทึกนี้ก็คือ แม้จะเป็นเรื่องของ การค้นหาของพ่อแม่ของผู้ตายเพียงคนเดียว แต่บันทึกนี้เป็นเสมือนตัวแทนของความรู้สึกและความพยายามของพ่อแม่ทุกคนในสถานการณ์ทำนองเดียวกัน พ่อแม่ญาติพี่น้องของคนอีกมากในเหตุการณ์พฤษภาคม **2535** และเหตุการณ์เดือนเมษายน-พฤษภาคม **2553**

ผมเชื่อว่าบันทึกนี้เป็นตัวแทนบอกความรู้สึกของเขาเหล่านั้นที่ถูกหลานของเขาถูกอำนาจรัฐทำร้าย จับกุม อุ้มหายไปโดยไม่มีร่องรอย ชู่า ก็ไม่กลับมาบ้านอีกเลยอย่างจับพลัด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งบันทึกนี้เป็นตัวแทนพ่อแม่ของคนของผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ **6 ตุลาคม 2519** คนอื่นๆ ซึ่งยังไม่ต้องการเปิดเผยตัวด้วยเหตุผลที่อธิบายไว้ข้างต้น

คุณค่าอีกอย่างของบันทึกนี้เป็นเหตุผลส่วนตัวของผม นั่นคือ จารุพงษ์เป็นเพื่อนของผมและเขาเสียสละเพื่อปกป้องคนอื่น

บันทึกการตามหาลูกชายนี้มีความหมายมากขึ้นไปอีกต่อการศึกษาเรื่องความทรงจำที่ผมสนใจมาหลายปีแล้ว

กล่าวคือ ผมมีคำถามที่ค้างคาใจต่อมาหลายปีหลังจากอ่านครั้งแรกเมื่อปี **2539** ว่าทำไมจินดาไม่เขียนให้จบ

เมื่อบวกกับปริศนาว่าการเสียชีวิตของจารุพงษ์ก็ยังคงคลุมเครือไม่ชัดเจนแกรมไม่มีใครเคยพบศพของเขาเลย

คำถามที่ค้างคาใจดังกล่าวบวกกับการค้นหาความจริงเมื่อ **20** ปีให้หลังว่าเกิดอะไรขึ้นกับเขา

นับแต่เขาเสียชีวิต กลับนำไปสู่เรื่องราวอีกเรื่องหนึ่งของคนเป็นพ่อเป็นแม่ภายหลังโศกนาฏกรรม **6 ตุลา** จบลงไปแล้ว ผมจะเล่าเรื่องราวเรื่องนี้ด้วยในบทความชิ้นนี้

ในทางวิชาการ เราเข้าใจว่าความเสียหายหลังเหตุการณ์สังหารหมู่ทางการเมืองไม่ว่าที่ใดในโลก มักเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขเพื่อให้นักลิ้ม เพื่อให้สังคมนิยม และเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบผู้มีอำนาจ ความเสียหายเป็นส่วนหนึ่งของการลอบนวลไม่ต้องรับผิดชอบ ความเข้าใจเช่นนี้ถูกต้องโดยทั่วไป และถูกต้องต่อเหตุการณ์ **6 ตุลา** ด้วยเช่นกัน ซึ่งผมได้เคยกล่าวและเสนอไปแล้วในหลายแห่งหลายโอกาส ทั้งยังยืนยันเช่นนี้

แต่ท่ามกลางความเข้าใจทั่วไปเช่นนั้น กลับมีภาวะซับซ้อนย้อนแย้งดำรงอยู่ด้วยเช่นกัน นั่นคือ เรื่องเศร้าเมื่อ **20** กว่าปีให้หลังกลับสอนผมว่า ในบางกรณี ความเสียหายกลับเก็บความทรงจำและความหวังไว้เต็มเปี่ยม แต่ความเสียหายเพื่อความทรงจำเช่นนั้นเป็นภาวะที่แสนจะประหลาดและถูกความจริงทำลายได้ง่ายเหลือเกิน

หวังว่าเรื่องเล่าเพียงกรณีเดียวนี้จะช่วยให้เรารู้จักพ่อแม่อีกนับสิบนับร้อยที่พยายามกอดเก็บความทรงจำไว้อย่างเสียวๆ เพื่อให้ลูกหลานของเขามีชีวิตอยู่ในความทรงจำส่วนตัวของคนทำนองเดียวกับจินดา และ ลឹม ทองสินธุ์

บางตอนจาก "บันทึก 6 ตุลา พลิกแผ่นดินตามหาลูก" โดย จินดา ทองสินธุ์ 1

บันทึกเริ่มด้วยการบอกเล่าถึงครอบครัวของจินดา เขากับลឹมมีลูกด้วยกัน 5 คน ในปี 2519 คนหนึ่งยังอยู่ชั้นอนุบาล สามคนอยู่โรงเรียนมัธยมในโรงเรียนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จารุพงษ์เป็นนักศึกษารัฐศาสตร์ ในปีนั้นเอง

"เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้อุบัติขึ้น ซึ่งนำความวิปโยคมาสู่ครอบครัวของข้าพเจ้าอย่างที่จะหาเหตุการณ์ครั้งไหนมาเปรียบเทียบกับได้ มันทั้งแสนจะปวดร้าวจิตใจจนแทบจะอดกลั้นไว้ได้ หรือจะเรียกว่าบัดนี้พ่อและแม่ของลูกๆ ได้ตายแล้วทั้งป็นและจะตายจนกว่าจะเรียกร้องความสูญเสีย้นกลับคืนมา"

หลังจากรู้ข่าวจากวิทยุและโทรทัศน์ในเช้าวันที่ 6 ตุลาคมนั้นว่าเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นที่ธรรมศาสตร์ มีนักศึกษาถูกประชาทัณฑ์ ทบตี เขวนาคอ เผาทั้งป็น วันต่อมาจินดาขับรถไฟจากสถานีบ้านสี่ช่องตรงเข้ากรุงเทพฯ จินดาเล่าให้ฟังว่า

"ขณะที่นั่งมาบนรถไฟได้พบปะเพื่อนฝูงที่มาจากทางใต้ ส่วนมากก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน คือไปเยี่ยมลูกหลานและเป็นห่วงลูกหลานกันทั้งนั้น ต่างคนต่างนั่งมองหน้ากันด้วยความเศร้าสลดใจจนพูดอะไรไม่ออก"

รถไฟถึงกรุงเทพฯ เข้ามีดวันที่ 8 ตุลาคม จินดาตรงดิ่งไปยังห้องพักของจารุพงษ์แถววัดบุปผารามทันที จินดาเล่าว่า "บรรยากาศในห้องพักนักศึกษาในวันนั้นผิดกับวันก่อนหรือครั้งก่อน...ที่ข้าพเจ้าได้มาเยี่ยมลูก ทุกคนในห้องพักในวันนั้นก็มองหน้ากันและเงียบสัจด์ ไม่มีเสียงจ้อแจหรือแม้แต่เสียงวิทยุ

ข้าพเจ้าก็เกิดความวิปลาสนาใจทันที ขณะนั้นมองหน้าต่างห้องพักที่ลูกอยู่ปิดตาย แต่ใจหนึ่งยังคิดว่าลูกกำลังนอนจึงรีบขึ้นไป แต่ที่ไหนได้ เมื่อเห็นประเจิดประคองดูไว้อย่างแข็งแรง แต่ลดมองดูจากข้างฝาเข้าไปภายในได้ตลอด ไม่เห็นลูกเลยแม้แต่เงา

ตอนนี้จิตใจของข้าพเจ้าเหมือนจะหลุดลอยออกจากร่าง เข้าอ่อนริบก้าวลงจากห้องพัก ขณะลงบันได มีนักศึกษาที่พักอยู่ห้องใกล้ๆ กันเดินสวนทางขึ้น ข้าพเจ้าบอกว่ามาหาลูกจารุพงษ์ เพียงเท่านั้นนักศึกษาคนนั้นน้ำตาไหลพรากบอกว่า จารุพงษ์เขาไม่กลับมาห้องพักตั้งแต่วันก่อนเกิดเหตุ 1 วัน คือวันที่ 5 ตุลาคม 2519

เมื่อเสียงนี้แว่วเข้าหูข้าพเจ้า ทำให้้อองไม่รู้จะว่าอะไรอีก"

เชิงอรรถ 1 จินดา 2539. เรื่องของจินดาตามหาลูกชายได้รับการเปิดเผยเป็นครั้งแรกในปี 2539 ด้วยชื่อเขียนของ ชูวดี มณีกุล (2539) และวันดี สันติวุฒิมณี (2539, น.137-140). ขึ้นหลังกล่าวถึงบันทึกฉบับนี้ทั้งคัดข้อความบางตอนด้วย ผมเห็นว่าเวลา 20 ปีนานพอที่สมควรจะเล่าเรื่องนี้อีกครั้ง แต่การเล่าอีกครั้งในที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของบทความที่มีเรื่องเล่าและประเด็นหลักต่างออกไปจากชื่อเขียนทั้งสอง